Mp (LKD) 2787

Europos LIETUVIS

Dvisavaitinis leidinys, leidžiamas nuo 1947.7.25 1998 m. gegužės 28 d. Nr. 11 (2453)

Kiek pinigų, kiek valandų?

Lietuviškoji veikla išeivijoje yra atremta į auką - savęs paaukojimą tam tikram bendram darbui be jokios asmeninės ir medžiaginės naudos sau ir į finansinę auką atsisakant dalies savo pajamų bendriems reikalams.

Dalyvavimas tokioje veikloje, vertinant tai grynai komerciniu požiūriu, kiekvienam yra nuostolingas - prarandami pinigai, eikvojamas brangus laikas, kai kuriais atvejais net ir sveikata nebesaugoma. Šiandien po daugelio metų baisu ir klausti, o kas būtų su mūsų išeivija atsitikę, jei komercinis ar savanaudiškas požiūris būtų lėmęs gyvenimo būdą? Atsakymas turbūt nesunkiai suprantamas. O visų, bent daugumos tikrai, norėta bet kokiomis sąlygomis išsaugoti savo tautinį tapatumą, perduoti tokio gyvenimo kelrodžius savo palikuonims, skatinant net ir trečiąją kartą eiti tuo pačiu senelių pramintu keliu. Pasiimtas nelengvas uždavinys, kuriam atlikti reikėjo ir tebereikia nuolatinių darbuotojų ir pastovių pajamų. Tie poreikiai niekada jokio jausmo nekėle tiems, kuriems tas lietuviškas gyvenimas atrodė brangus, niekuo kitu nepakeičiamas ir būtinas. Tokie žmonės visada mielai prisidėdavo ir prisideda darbais ir lėšomis. Niekas neskaičiavo ir neskaičiuoja, kiek tiems reikalams išleidžiama pinigų, kiek skiriama valandų. Nuo pat pirmųjų išeivijos dienų pagal pasirinkimą buvo remiamos organizacijos, fondai, parapijos, visuomeniniai, politiniai bei kultūriniai junginiai. Nuolatinės paramos visuomet buvo reikalinga ir mūsų periodinė spauda, kuriai iš gaunamų prenumeratų stačiai nebūtų įmanoma verstis.

Č. S.

'Tėviškės žiburiai', 1998 04 07

Seimo pirm. prof. V. Landsbergis kalba Lietuvių namuose

Sukruvinta žemė nori būti saugi

Vytauto Landsbergio paskaita, išplatinta Karališkajame jungtinės tarnybos gynybos studijų institute. Londonas, 1998 m. gegužės 22 d.

Šiandien Lietuvos parlamente iškilmingai ir gedulingai paminimas didysis žmonių trėmimas iš tėvynės prieš 50 metų. Tai buvo tragedija daugybei šeimų, kurios patyrė sovietų smurtą. Tai ir ligi šiol tarptautiniuose dokumentuose neapibūdintas nusikaltimas.

Lietuvą okupavusios svetimos kariuomenės ir svetimųjų slaptų represinių struktūrų daliniai suiminėjo civilius gyventojus ištisomis šeimomis, nepalikdamos nė mažamečių vaikų. Turtas buvo atimamas – nacionalizuojamas – kaip ir laisvė, o labai dažnai ir gyvybė. Tuos, kurie mirdavo vežami ištisomis savaitėmis užkaltuose gyvulių vagonuose, išmesdavo ir tiek. Atskirtus nuo šeimų vyrus vežė į specialias ypač sunkias išgyventi vietas. Moterys su vaikais taip pat dažnai patekdavo į labai sunkaus darbo ir menko maitinimo sąlygas. Motinos laidojo savo vaikus arba vaikai likdavo našlaičiai. Apie taip sutryptas žmogaus teises tada dar niekas nekalbėjo net Vakaruose. Šalčio ir bado 'kameros' neaprėpiamuose Sibiro plotuose veikė ta pačia kryptimi kaip ir nacių dujų kameros: tegul išmiršta tie lietuviai 'fašistai', 'banditai' ir panašiai keikiami net mažamečiai. Kuo daugiau išmirs, tuo geriau – tokia buvo komunizmo ateities Lietuvoje sukūrimo idėja. Bet šiandien randasi abejojančių, ar tokiai pažiūrai ir veiksmams, kaip minėtieji, tinka genocido pavadinimas.

Karo nusikaltimai

Trėmimai iš sovietų okupuotos Lietuvos prasidėjo 1941 m., ir nuo 1944 m., sovietams grįžus, vykdavo kasmet. Šiandien minimas 1948 m. trėmimas atspindi lakoniškoje sovietų represinės karinės žinybos ataskaitoje. Ji adresuota SSRS valstybės saugumo ministrui V. Abukumovui ir praneša apie 'operacijos', atliktos pagal SSRS Ministrų tarybos nutarimą bei Valstybės saugumo ministerijos įsakymą, rezultatus.

'Operacija pradėta vienu metu visoje respublikoje gegužės 22 d., 4 valandą ryto'. Tačiau miestuose ji vyko nuo 12 valandos nakties iki 5 valandos ryto. 'Auštant visos suimtos miestuose šeimos buvo išvežtos į pakrovimo stotis ir pasodintos į vagonus'. Iki šeštos valandos ryto gegužės 22-ąją į 44 geležinkelio stotis pateikta 1786 vagonai, gyvulinius vagonus 'pritaikius žmonėms pervežti'. Ešelonai suformuosti gegužės 23 d., ir 'visi 30 ešalonų išsiųsti pagal paskirtį 1948 m. gegužės 24 d.'

Nelaimingus žmones trėmimo vykdytojai skaičiavo net keturiais būdais: šeimomis, rajonais, pagal socialinę kvalifikaciją ir galvomis, tai yra dar kruopščiau negu vokiečiai esesininkai – savo 'komandų' šaudomus Lietuvos piliečius žydus per Vokietijos karinę okupaciją 1941-1944 m. Iš ataskaitos, kurią 1948 m. gegužės 25 d. pasirašė SSRS Valstybės saugumo viceministras generolas →

leitenantas Ogolcovas ir vadinamosios Lietuvos SSR Valstybės saugumo ministras generolas majoras Jefimovas, sužinome, kad tuo kartu ištremta 11345 šeimos, iš viso 39766 žmonės, o tarp jų – 12370 vyrų, 16499 moterys ir 10897 vaikai. Dalis numatytų šeimų liko dar neištremta, medžiagą apie jas būsią galima panaudoto kitam trėmimui, - nurodo aukštieji sovietų pareigūnai.

Operaciją atliko: 2050 specialiai atsiųstų ministerijos seklių, jau dirbusių Lietuvos teritorijoje, ir dar 2500 specialiai atsiųstų iš okupuojančios valstybės; 13542 Valstybės saugumo ministerijos kariškiai ir 2000 geležinkelių apsaugos seržantų; 6914 ginkluotų kolaborantų – vietinių gyventojų, talkinusių okupacinei valdžiai, oficialiai vadinamų 'liaudies gynėjais'; 3112 pasieniečių ir Valstybės saugumo ministerijos bendradarbių; 11446 komunistų partijos ir valdžios aktyvistų. Taigi 39766 beginklius tremtinius, kartu skaičiuojant per 27 tūkstančius moterų ir vaikų, trėmė 41564 ginkluoti vyrai, ta proga konfiskavę ir užgrobę tremtinių turtą. 23 atvejais tremiami mėgino bėgti; trys jų buvo užmušti, šeši sužeisti. Ginkluoto pasipriešinimo būriai nukovė keturis sovietų kariškius ir sužeidė keturis; jų visų pavardės nelietuviškos. Partizanų žuvo trys ir suimta 21. Aišku, savo tėviškių ir tėvynės gynėjai tokiame dokumente vadinami 'banditais'. Tikrieji banditai savo ataskaitą baigia ciniškai optimistiškai:

'Operacija visoje respublikoje atlikta organizuotai. Operatyvinės grupės veikė drąsiai ir ryžtingai. Asmeninė saugumo ministerijos struktūrų kariuomenės ir liaudies gynėjų sudėtis sąžiningai įvykdė iškeltą uždavinį'.

Apie žmogaus teises – nė žodžio; tremtiniai net nepavadinti žmonėmis. Šiandien apie jų teises jau reikėtų kalbėti. Taip pat – ***apie tarptautinę teisę ir karo nusikaltimą, apie masinį, sisteminį, genocidinį okupuotos šalies gyventojų naikinimą,*** kurį ne vienerius metus nuosekliai vykdė okupuojančios valstybės vyriausybė, jos atsiųsti kariškiai okupantai, baudėjai ir kolaborantai.

Vienas didžiųjų budelių – 'draugas' V. Abakumovas – gavo savo atpildą, bet ne už tai.

Taika ir susitaikymas

Po karo ateina taika. Pasirašomos valstybių santykių normalizavimo sutartys, išeina okupacinė kariuomenė. Atsiveria ramaus, konstruktyvaus, naudingo bendradarbiavimo galimybė, galutinių laisvų apsisprendimų ir jų pripažinimų perspektyva. Buvę skriaudėjai ir nuskriaustieji, teisiškai atkuriant žmogaus teisės ir istorinį teisingumą, paduoda vieni kitiems rankas, atsiprašo ir atleidžia, kartu žvelgia į ateitį ir būtinus darbus. Taip galėtų būti, tokia svajonių vizija taikytina ir valstybių, ir vienos tėvynės vaikų tarpusavio santykiams. Deja, gyvenimo tikrovė kur kas sudėtingesnė.

Lietuva ir Rusija labai daug ką gražiai išsprendė 1990-1993 metais. Sudarytos ir įgyvendintos sutartys dėl tarpvalstybinių santykių pagrindų ir dėl kariuomenės išvedimo. Pirmoje tų sutarčių Rusija pasmerkė Sovietų Sąjungos įvykdytą Lietuvos aneksiją ir sutiko, kad Lietuva pati pasirinktų, kokias norės, tarptautinio saugumo struktūras – aljansus.

Po to, kai Lietuva pasirinko Šiaurės Atlanto aljansą kaip nacionalinį tikslą, Rusijos politikai pamiršo savo prezidento parašą; apsimeta, kad pyksta, grūmoja, spaudžia, gąsdina – ir Lietuvą, ir Vakarus. Toks yra vienas pavyzdžių, su kokiais sunkumais susiduriame antrame valstybinio apsisprendimo etape.

Daugelis naujosios, o iš tikrųjų senosios Rusijos politikų tebelaiko Lietuvą savo 'prarasta' teritorija. Todėl jų nė kiek nežavi ir Lietuvos noras įstoti į Europos Sąjungą, todėl ir natūralus noras, jei tik sektųsi, europinę Lietuvos integraciją bent sulėtinti. ***Laimėjus laiko,*** tokiai Rusijos politikai rastųsi daugiau vilčių sulaukti šalies kaimynystėje ir kitur Europoje kokių nors krizių, o jomis pasinaudojus, atgauti kai kurias įtakos zonas arba dominijas. Lygiai dėl to paties Lietuvai itin svarbu ***neprarasti laiko.***

Problema ta, kad Rusijos politinė mintis evoliucionuoja kur kas lėčiau, negu Europos realybė. Tam, kad Rusija taptų europietiška bendradarbiaujanti demokratija, atsisakiusi ilgaamžių teritorinės plėtros ir dominavimo pagundų, turės pasikeisti bent viena valdančių politikų karta. Sunkiai įtikėtinas kitas atvejis – kad tie patys politikai, kai tam tikras vakar dienos ir šių dienų kolektyvinis elitas, pasikeistų viduje, pradėtų kitaip galvoti. Tokią teigiamą evoliuciją pagreitintų tik vienas vienintelis dalykas – Rusijos ekspansijos vilčių praradimas, jei NATO nedviprasmiškai įgyvendintų savo atvirumo principą.

Vokietija įvairiomis progomis yra atsiprašiusi savo nuskriaustų šalių ir tautų. Kai kurios mažesnės tautos Europoje irgi yra ištarusios apgailestavimo žodį. Tačiau didžioji Vokietijos partnerė pradedant Antrąjį karą pagal Stalino ir Hitlerio susitarimą, taigi Rusija, niekad neprisivertė atsiprašyti Lietuvos, Latvijos arba Estijos. To būtų reikėję pačiai Rusijai, kad siela palengvėtų ir keistųsi, bet Rusijos politikai nepajėgia keistis. Pagalba ištremtiesiems iš Baltijos kraštų, kad jie galėtų grįžti bent numirti Tėvynėje, taip pat užimtų Lietuvos ambasadų Paryžiuje ir Romoje grąžinimas lieka oficialūs Rusijos įsipareigojimai Europos Tarybai, bet vidinio imperatyvo atitaisyti padarytą skriaudą, deja, nėra.

Minėtų tarptautinių Rusijos įsipareigojimų nevykdymas Lietuvoje juntamas kaip negeras ženklas. Jis patvirtina realų supratimą, kad tik per saugumą ateisime į visai gerus santykius su Rusija, o ne atvirkščiai, kaip mėgina kalbėti kai kurie Vakarų politikai, mėgstantys turėti iliuzijų.

Realus ir įžvalus politikas Zbigniew Brzezinski neseniai pasakė, kad tikras lenkų-rusų susitaikymas prasideda ***'visiško saugumo kontekste'.*** Jį sukuria, be abejo, Lenkijos priėmimas į NATO.

To paties nori ir Lietuva. Kai būsime visai saugūs, jau priimami į NATO, jokių problemų su Rusija nebeliks.

Bus draugystė, prekyba, koncertai. Kliūtis į tokią saulėtą

Prof. V. Landsbergis sveikinasi su rašytoju K. Barėnu

ateitį yra aukštųjų Rusijos politikų 'genetinė neapykanta' Šiaurės Atlanto aljansui, kaip išsireiškė vienas jų Paryžiuje vos prieš keletą dienų.

Mes esame nukentėję ir apie tai prisimename ne vien Didžiosios tremties dieną. Rusija galėtų padėti pamiršti, kad prisimintume vien gerus dalykus, pavyzdžiui, paramą prieš sovietų agresiją 1991 m. sausį. Mes išties norime visiško dvasinio susitaikymo, o ne prisitaikymo, jei buvęs skriaudėjas vėl mums diktuotų kaip gyventi. Ir nuoširdi santaika su kaimynu, su savimi, su praeitimi ateis, kai būsime saugūs.

Pasirinkimo linija

NATO didėjimas – tai ne 'ekspansija', lyg seno tipo imperija plėstųsi prieš kaimynų valią.Yra visiškai priešingai – laisvos tautos laisvanoriškai jungiasi į saugumo, stabilumo ir gerovės susivienijimą. Lietuva neraginama beldžiasi į duris, kurios kaip tik lėtokai veriasi, beveik nenoriai. Mat už mūsų toliau Rytuose yra, kas to nenori, kad liktume pažeidžiami. Neveltui Rusijoje tebėra veikiantis 1933 m. įstatymas, pagal kurį jos kareiviai, nukentėję galimuose ginkluotuose veiksmuose Baltijos valstybėse (!), turės socialinių privilegijų.

Klaidinti gali ir gražūs žodžiai apie nepageidautinas 'skiriamąsias linijas'. Be abejo, neturi būti Jaltos linijų, ir jokios nesaugumo – nevienodo saugumo – linijos neturėtų skirti Europos Sąjungos šeimos valstybių. Ir tikrosios narės šeimoje, ir dar tik asocijuotos narės neturėtų jaustis politiškai rūšiuojamos: vienos jau saugios ir kitos, kurios dar gali būti paaukotos.

Europoje ilgiau išliks paprasta pasirinkimo linija: kas eis į ES, kas į NVS. Tai tikrovė. Jeigu ji paremta laisve, tai peikti šią tikrovę reikštų peikti laisvę.

Priešingai, priimdami laisvę kaip teigiamą dalyką, kaimynai ir partneriai vieni kitiems paduoda rankas.

Baltijos valstybėse žmonės kartą buvo susiėmę rankomis nuo Vilniaus iki Talino. Toks buvo jų kelias į laisvę. Masinės demonstracijos Maskvoje, Leningrade - Sankt Peterburge, smerkiančios sovietų smurtą Baltijos šalyse, patvirtindavo seną XIX a. Lietuvos ir Lenkijos sukilėlių šūkį: už mūsų ir jūsų laisvę! Taip dar sykį buvo iškovota laisvė pasirinkti.

Praėjusiais metais plačiai Rusijoje atlikta viešosios nuomonės apklausa parodė: per 70% Rusijos gyventojų galvoja, kad Lietuvos ėjimas į NATO – tai pačios Lietuvos reikalas. Jokios 'genetinės neapykantos', garbė rusų tautai!

Trys Baltijos valstybės pasirinko laisvę gyventi saugiai. Lietuva yra apsisprendusi šią pasirinkimo laisvę įgyvendinti iki galo, nes ***tai naudinga visiems.*** Štai ir viskas, bent jau iš mūsų pusės. O ar tarptautiniuose santykiuose bus įgyvendinami demokratijos principai, priklausys nuo didžiųjų šalių Vyriausybių.

Septyni broliai nūnai skelbia savo inter-priklausomybę nuo aštuntojo didelio brolio, tyliu sutarimu teikdami jam privilegiją nevykdyti tarptautinių įsipareigojimų. Jei taip švinta naujoji pasaulio tvarka, mažesnės valstybės turi būti pasirengusios naujiems įtakos zonų išmėginimams.

Prof. V. Landsbergis skambina pianinu Lietuvių namuose

Vakaras su Vytautu Landsbergiu Lietuvių Namuose Londone

Gegužės 19 d. DBLS ir LNB Lietuvių namuose surengė susitikimą su Lietuvos Seimo pirmininku prof. Vytautu Landsbergiu. Susitikimo vedėjas LN Londone direktorius Eimutis Šova informavo susirinkusiuosius, kad Seimo pirmininkas atvyko Anglijon pristatyti savo įgroto naujojo kompaktinio disko su Čiurlionio kūriniais, o taip pat susitikti su Britų Parlamento vadove bei skaityti paskaitą Karališkajame jungtiniame tarnybos institute (Royal United Service Institute). Prof. Vytautas Landsbergis papasakojo apie padėtį Lietuvoje, ypač atkreipdamas dėmesį į Rusijos pastangas stengtis kliudyti Lietuvai įstoti į NATO & ES, atsakė į susirinkusiųjų gausius klausimus. Po trumpos pertraukėlės paskambino nuostabių Čiurlionio kūrinių. Po kavutės Vytautas Landsbergis kalbėjosi su politologu Dariumi Furmonavičiumi.

DF: Gerbiamas Profesoriau, kokia Jūsų nuomone, yra Lietuvos vieta Europos ir transatlantinio saugumo struktūroje?

VL: Lietuvos vieta yra nulemta istorijos, geografijos ir kaimynų, o jeigu tai suprantama, kaip funkcija, kaip vaidmuo, kurį Lietuva gali suvaidinti - tai, savo nepriklausomybe, valstybingumu Lietuva daro labai teigiamą įtaką Baltijos regionui, nes ir Švedija jaučiasi visai kitaip, ir Lenkija jaučiasi saugi ir tai išreiškiama visiškai aiškiomis formulėmis. Mes pasakome, kad Lietuvos saugumas yra dalis Lenkijos saugumo, arba, tiesiog, Lietuvos saugumas yra būtinas Lenkijos saugumui. Tai be abejo ypatingai liečia Latviją ir Estiją. Jei Lietuva būtų buvusi neatsilaikiusi, arba ateityje neatsilaikytų spaudimui iš rytų, tarp Baltarusijos ir Karaliaučiaus krašto, tai būtų katastrofa ne tik mums, bet ir mūsų kaimynams. Taigi, Lietuvos valstybingumo atkūrimas ir išlaikymas yra labai pozityvus veiksnys ir tą mes stengiamės išaiškinti vakariečiams, kai kartais jie klausia, o koks bus Jūsų indėlis. Mūsų indėlis jau yra ir labai didelis. Štai tai reikia kartais ir priminti. O tai, kad mes dar norime įdėti ir kitokį indėlį ir, kad mūsų gynybinis pasirengimas yra rimtas ir mes didiname išlaidas, mūsų kariškiai gerai pasiruošę, pripažįsta ir mūsų ekspertai. Mes pirmaujame tarp Baltijos valstybių šioje srityje. Žinoma, ir ateityje mes galime dar daug prisidėti prie stabilumo Europoje, prie saugumo visame Baltijos regione ir tuo pačiu padaryti teigiamą įtaką Rusijos politikai. Šitą dar reikia ilgai ir kantriai įrodinėti, kad mūsų apsisprendimas dėl integracijos į Vakarų struktūras yra teigiamas dalykas, nes galų gale, pastatys viską į savo vietą ir sudarys sąlygas geriems neprobleminiams santykiams.

DF: Taip pat Prof. Z. Brzezinski pabrėžia, kad Baltijos kraštų NATO narystė padėtų Rusijai save suvokti kaip valstybę, priešingai, nei dabar suvokiama, kaip imperija.

VL: Aš visada taip sakydavau ir man malonu, kad tai sutampa. Aš taip pat apsidžiaugiau pamatęs Z. Brzezinski pasisakymą dėl Lenkijos - Rusijos santykių, kur jis →

p. L. Paleckienės komplimentas nudžiugino Kazį

formuluoja maždaug taip, kaip aš pats galvodavau ir sakydavau. Lenkijos narystė sukuria sąlygas visiškai normaliems ir draugiškiems santykiams. Tas pats liečia ir Lietuvą.

DF: Jūs, Profesoriau, vadovavote Sąjūdžiui, kuris taikiu būdu atkūrė nepriklausomą Lietuvos valstybę. Kokie Jūsų matomi pagrindiniai faktoriai nulėmę sėkmingą Lietuvos valstybės atkūrimą?

VL: Turbūt sėkmingas atkūrimas buvo grindžiamas mūsų politinių nuostatų nuoseklumu. Aš nemanau, kad viskas būtų vykę taip pat bet kuriuo atveju. Kai kurie politikai mano, kad galima buvo elgtis ir kitaip, galima buvo laukti, kol Sovietų Sąjunga pati sugrius ir rezultatas būtų buvęs tas pats. Aš taip negalvoju ir aš galiu pasiremti ir man žinomais latvių ir estų politikų pasisakymais. Tų politikų, kurie tada, kartu su mumis stovėjo viename fronte. Ne tik tai simboliniame Baltijos kelyje, bet ir politinės kovos fronte atkuriant šių šalių nepriklausomybę. Jie ne vieną kartą yra pripažinę, kad Lietuvos vaidmuo buvo pats svarbiausias. Ir jiems labai reikšmingas, pagelbstintis ir net išgelbstintis. Tai yra vienas iš mano atsakymų tas kuris gali būti ir ne pirmas, ne pirmuoju numeriu, ar antruoju numeriu, bet yra Lietuvos surastas kelias ir apsisprendimas, kaip mes einam, ką mes darom ir kada mes gi darom. Ko gero net ir momentas buvo pats tinkamiausias, vienas iš pačių tinkamiausių - paskelbti atkuriamos valstybės nepriklausomybę ir toliau savarankiškai gyventi, nepaisant okupacinėms kariuomenės ir ekonominės blokados ir daugelio panašių visokių dalykų. O, vis dėlto mes tą lygį išlaikėme. Ir galų gale visi bandymai palaužti ir pakeisti šitą liniją nepasisekė, o sulūžo, sugriuvo pats prispaudėjas. Aišku prispaudėjas irgi buvo degradavęs ir pergyveno labai gilią krizę. Kokiais nors Stalino laikais, ar Brežnevo laikais nei Lietuvoje nebuvo pribrendusios sąlygos tokio pobūdžio veiklai, kaip Sąjūdis. Nei Sovietų Sąjunga nebuvo pribrendusi tokioms sąlygoms - keistis, susiprojektuoti tam tikrą ribotą keitimąsi ir nebesuvaldyti situacijos, kada kiti norėjo daug didesnių pasikeitimų. Ką mes darėme, ir net pati nepriklausomybės idėja ir jos realizavimas, jeigu reikėjo buvo pavadinamas perestroika iki galo. Tam tikrą reikšmę turėjo ir Vakarų valstybių sėkme laikomas principas, vadinamas, inkorporacijos nepripažinimas, kurį paskui reikėjo paversti atkurtos valstybės pripažinimu. Kažkodėl, tai pasirodė labai sunku. Tačiau, kad iki tol mes bent formaliai, bent oficialiai buvome traktuojami truputį kitaip, nei Sovietų Sąjunga, pasirodė labai reikšminga. Ne Sovietų Sąjungai, ir ne mums argumentuojant prieš Sovietų Sąjungą, bet argumentuojant toms pačioms Vakarų vyriausybėms. Štai dabar atėjo laikas parodyti, ar Jūs nuosekliai laikotės to, ką Jūs visą laiką skelbėte. Ir tai buvo svarbus klausimas. Elgtis nuosekliai ir sąžiningai pasirodė ne taip lengva.

DF: Ir turbūt Jungtinės Valstijos, kurios lietuvių veiklos pasekoje, suformulavusios Lietuvos inkorporacijos nepripažinimo principą, pripažino tik, berods, trisdešimt septintosios.

VL: Turbūt, bet man tai atrodo jau nebe taip svarbu. Ir tada kažkas manęs klausė, kaip mes žiūrime, jei Amerika dar nepripažino, o jau dešimt, ar dvidešimt pripažino. Aš sakiau, kad tai nebeturi reikšmės. Jei Amerika būtų buvusi pirma, tai būtų turėję visai kitą reikšmę. O dabar vis tiek anksčiau ar vėliau - tuoj pat pripažins. Koks skirtumas skaičiuosim penkiolikta, ar dvidešimt penkta, viskas jau yra įvykę. Ir įvykę su Amerikos pritarimu, Amerikos valia ir tam tikra Amerikos slapta politika. Tuo metu aš dažnai pykdavau ant tos politikos ir kai kada aštriai pasisakydavau apie ją. Iš tam tikros distancijos aš matau, kad tai buvo labai protinga politika. Ji mus, aišku, visada statė į labai pavojingą padėtį, išmėginimą. Jei mes būtume neatlaikę išmėginimo, tai Amerika galėjo nusiplauti rankas. Bet kadangi mes atlaikėme tuos išmėginimus, tai galų gale matyt, ir Vašingtonas palaikydamas nuolatinius santykius su Maskva, vis dėlto varžė Maskvos veiksmus. Kai kas dabar yra ir žinoma. Ir Gorbačiovas ir Ševarnadzė tai žadėdavo, nenaudoti jėgos prieš Lietuvą, tai vėl darydavo kokį nors manevrą - sakydavo, mes nenaudosime jėgos, išskyrus tą atvejį, ir toliau, jei bus pavojus žmonių gyvybei ir t.t., ką jie patys gali labai lengvai suorganizuoti. Bet vis dėl to amerikiečiai nebuvo klaidinami. Nepasakė taip, kad jei bus kokie neramumai, Jūs galite naudoti jėgą. Gorbačiovas buvo varžomas naudoti jėgą, o paskui surizikavo. Surizikavo, manydamas, kad vyksta karas Kuveite, amerikiečiai labai angažuoti, surištomis rankomis. Ir jei jie per dvi dienas sutvarkys Lietuvą, tai niekas dėl to neapgailestaus.

DF: Savo atsiminimų knygoje Bakeris rašo, kad jie jau išmoko spręsti taip vadinamas daugialypes krizes.

VL: Mano nuomone toje knygoje yra dar charakteringesnis momentas, kurį netiesiogiai cituoju savo knygoje. Valstybės sekretorius buvo, man regis, Turkijoje, pakeliui į krizės rajoną ir panašiai. Ta žinia apie įvykius Vilniuje paskatino Valstybės sekretorių perspėti sovietų kolegas, kad Amerika bus priversta juos pakritikuoti... Taip sakant, širdis gal ir nelinktų kritikuoti už tai, kad kiek ten žmonių žuvo, bet situacija yra tokia, kad reikės pareikšti pasmerkimą...

DF: Profesoriau, kiek aš prisimenu, berods, Jūsų pastangomis buvo suredaguota ir priimta Europos Saugumo ir bendradarbiavimo konferencijoje rezoliucija reikalaujanti greito, tvarkingo ir pilno Sovietų sąjungos kariuomenės išvedimo iš Baltijos valstybių.

VL: Jūs kalbate dėl armijos, apie Helsinkio antrąjį susirinkimą. Penkioliktas paragrafas, aš labai gerai atsimenu. Buvo labai didelis darbas dėl to 15 paragrafo formulės, ar apskritai reikia tų sakinių, kurie turi ten atsirasti. Iš tikrųjų ir ten Lietuva dirbo daugiausia. Kolegos latviai ir estai sutikdavo su viskuo, ką siūlė švedai, rusai, ar dar kas nors. O mes su tuo nesutikdavome. Ir mūsų atstovas dirbo panaudodamas savo kontaktus, faksus, telefoną, paskutinę dieną daug padarė visa mūsų delegacija, ir aš ten taip pat buvau. Ir mes jau turėjome galutinį tekstą. Jis buvo aprobuotas, kaip priimtinas Lietuvai, pakankamai geras. Tuo pačiu, žinoma, jis buvo geras ir Latvijai, ir Estijai, ir geresnis nei jie būtų gavę be mūsų pastangų. Ir ten buvo tokia kompromisinė formulė, kad neminima Rusija, bet kalbama apie užsienio kariuomenę Baltijos valstybėse.

Daug kur beveik nėra valstybių pavadinimų, bet šioje vietoje yra pavadinimas - Baltijos valstybės. Ir, kad iš jų turi būti išvesta užsienio kariuomenė. O visiems aišku, kokia užsienio kariuomenė. Ir ji turi būti išvesta anksti, tvarkingai ir visiškai. Tai yra nepaprastai svarbios trys charakteristikos, kurių mes po to galėjome reikalauti. Ir kurias aš dar komentavau Helsinkyje, baigiamąjame žodyje. Po to kai deklaracija buvo priimta, aš buvau vienintelis užsirašęs ką nors pasakyti. Ir kadangi, aš pasakiau, kaip Lietuva supranta šituos žodžius, tai buvo irgi pridėta į protokolą. Ten buvom apsvarstę, kad reikia pamėginti tai padaryti ir mums pasisekė tą padaryti. Pagal taisykles, užregistravo iš anksto, kad aš noriu pasisakyti, visus pasisakymus. Davė man žodį ir aš susakiau. Išvedimas, pavyzdžiui, tvarkingai - tai nesugriaunant kareivinių, neišplėšiant turto ir pagal nustatytą tvarką. Ir greitai, tai žinoma ne iki 2000-ųjų metų, apie ką rusų generolai mėgdavo kalbėti, būtent ne anksčiau nei 2000-tieji metai. Ir, konkrečiai, be jokių mėginimų palikti kokį nors dalyką, 'prisutstvije' - jie mėgo sakyti. O visokių bandymų buvo - tai palikti karinę gamyklą, tai karinę ligoninę, kuri aptarnautų pensininkus pasiliekančius Lietuvoje, bet būtų jų - jų karinis taškas. Ir tokie, gal ir nekalti dalykai, galima buvo manyti, gal padarome nuolaidą, bet mes žinojome nuolaidų negali būti padaryta, na pavyzdžiui, karinė gamykla gali būti pripažinta, kad yra Rusijos. Latviams nepavyko ir estams nepavyko. Ypatingai latviams. Jie turėjo sutikti su Skrundos karinio objekto pasilikimu dar keliems metams - dar penkiems metams. Bet mūsų linija buvo pati švariausia ir be kompromisų, kurie, vienok, čia nebuvo ir reikalingi. Tuo pagrindu mes pasiekėme ir sutarties dėl kariuomenės išvedimo. Ir tą sprendimą Yeltsinas padarė Helsinkyje, būtent po to akto priėmimo. Aš apie tai rašau savo knygoje.

DF: Jūs rašote, kad Jūs prisėdote prie Yeltsino.

VL: Aš eidamas nuo tribūnos mačiau, kad Yeltsinas sėdi salėje labai piktas. Ir, aišku, jis turėjo būti piktas dėl tokio išėjimo ir dar 'vinių prikalimo'. Ką tai reiškia? Man tokia brėkštelėjo mintis, jei aš dar praeisiu pro jį, kaip koks pasipūtęs vaikinas, kuris prisakė nemalonumų ir dabar patenkintas eina pro šalį, tai tikrai net ir nemandagu. Aš atsisėdau prie jo, kaip politinis draugas. Ir jis pasakė: 'Gerai, reikia pasirašyti sutartį'.

DF: Man būtų labai įdomu pasiteirauti apie Rusijos karinį tranzitą, kuris šiek tiek neramina karinius ekspertus.

VL: Dabar neturėtų neraminti nieko taip pat ir mūsų. Ypač kada tai siejama su mūsų įstojimu į NATO. Mano formulė yra tokia - mes stojam į NATO ir toliau šitą klausimą sprendžia NATO su Rusija. Tai ne Lietuvos ir Rusijos reikalas, o NATO ir Rusijos reikalas, kaip ten kas važinėja, kokia kontrolė, ir kokia atsakomybė. Tai bus daug geriau nei kaip yra dabar. Yra sąlygos nustatytos, bet yra daugybė galimybių padaryti kokį nors nelaimingą atsitikimą ir intervenciją, ir pan. Tai štai. Tai, jei NATO imsis reguliuoti šį susitarimą, Rusija neturėtų turėti jokių formalių pretenzijų. Ne bent, kad kąsnis iš burnos ištrūksta, bet tai yra bendras reikalas, o NATO bus dar labiau užtikrintas. Rusija toks NATO partneris, sutartis pasirašinėja. Tai šis klausimas daug aiškesnis ryšium su NATO. O kaip ten buvo? Žinoma, buvo nemalonu. Atsirado reikalavimai net koridorius buvo minimas, eksteritorialiniai reikalavimai, paskui tokios ilgalaikės sutarties reikalavimas. Aš tada buvau opozicijoje ir visa opozicija labai plačiai ir visa visuomenė rinko parašus. Dešimtys tūkstančių parašų buvo prieš sutartį dėl karinio tranzito. Ir buvo ruošiami principai ir taisyklės - ilgai. Aš žiūriu į šį dalyką, kaip į laikiną, todėl, kad pats kariuomenės buvimas turi būti traktuojamas kaip laikinas.

DF: Karaliaučiaus krašto demilitarizacija suprantama, kaip svarbi Europos saugumo problema ir turbūt Lietuva stengiasi paveikti, kad ta armija greičiau išeitų.

VL: Lietuva stengiasi priminti ir su tam tikra kvalifikacija, kaip šaltojo karo laikų likusį anachronizmą šių dienų Europoje. Ir pamažu net Rusijos kariškiai pradeda tą pripažinti, ką mes matėme iš pranešimų apie karinės amunicijos naikinimą. Ir jie pateisindami amunicijos naikinimą sako, kad pasikeitus pasauliui nebėra prasmės laikyti tos amunicijos sandėlius. Tai daug ką nėra prasmės ten laikyti, ne tik amunicijos sandėlius, kurie galų gale gali ir sprogti nuo to laikymo. Bet ir pati kariuomenė ten neturi ką veikti. Bet reikia daryti kokį nors spaudimą kaimynams, ką jie ir daro. Su manevrais, desantais, susišaudymais ir pan. Bet tas supratimas pamažu atsiranda. Amerikos atstovų rūmuose buvo priimta rezoliucija, taip pat nurodanti ir šią negerovę, kuri turi būti šalinama. Galbūt ir Europa pradės svariau kalbėti. Kol kas Europa lyg tai labiau bijo. Lenkija, Lech Valensa, kalbėdavo labai ryžtingai. Vaclovas Geremekas taip pat yra užsiminęs apie demilitarizavimo reikalą. Tai, matyt, turi subręsti didžiųjų Europos valstybių sąmonėje.

DF: Nuoširdžiai dėkoju, Profesoriau, už labai įdomų pokalbį.

Colours & Patterns

Baltijos meno šalių paroda Londone

Dangira Jelinskaitė

Balandžio 22 - birželio 30 d. Londone vyksta Lietuvos, Latvijos ir Estijos šiuolaikinių dailininkų paroda *Colours & Patterns* antikvarinėje galerijoje *Stair & Co* .

Parodos organizatoriai: galerija *Stair & Co*, Baltijos meno festivalis, Lietuvos, Latvijos, Estijos ambasados, Vilniaus dailės akademijos galerija. Parodą remia Švedijos institutas Londone.

Parodoje eksponuojami *magiško realizmo* atstovų - Algio Griškevičiaus ir Jūratės Mykolaitytės - tapybos darbai, spalvingos, skambios Jono Čeponio drobės. Yra kūrinių, atliktų anglų mėgstama akvarelės technika: tai Londone gyvenančios Aušros Sodeikaitės atmosferiniai peizažai ir vilnietės Izabelės Bindler-Danilovos jūros vaizdai. Parodoje eksponuojami grafikų Birutės Stančikaitės ir Gerardo Šlektavičiaus darbai, Algirdo Dovydėno abstrahuoti peizažiniai vitražai, Minos Levitan-Babenskienės gobelenai, Jovitos Laurušaitytės keraminės vazos bei Birutės Stulgaitės, Vaidilutės Vidugirytės ir Jono Balčiūno juvelyrika. Šiuos autorius galerijos *Stair & Co* direktorius M. Pick išsirinko iš didžiulio dailininkų rato, kuriuos pasiūlė Vilniaus dailės galerija *Akademija*. Parodos organizatoriams labiau rūpėjo ne atskiro autoriaus kolekcija, o konkretus šiuolaikinės dailės kūrinys antikvariniame, muziejiniame interjere. Besidomintis Lietuvių kultūra ir gamta žiūrovas galerijoje gali įsigyti lietuvių dailininkų katalogų, Vilniaus dailės akademijos ir R.Paknio leidyklų išleistų knygų.

Paroda galerijoje *Stair & Co* (14 Mount Street, London W1Y 5RA, Tel: 0171 1784) vyks iki birželio 30 d.

Prof. V. Landsbergis aptaria savo biografijos anglų k. išleidimą su Valijos universiteto spaustuvės direktoriumi N. Thomas

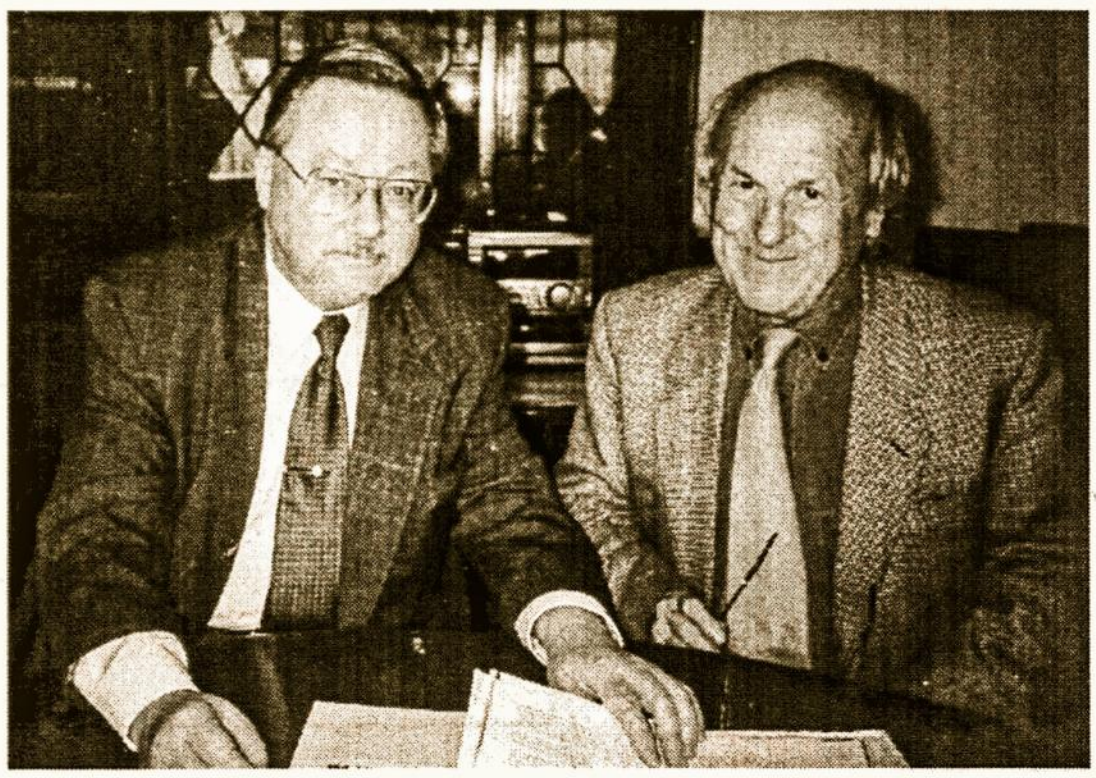

Lietuva pasaulyje

Lietuvos Prezidentas susitiko su Popiežiumi

VILNIUS, gegužės 19 d. Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus aplankė švenčiantį 78-ąjį gimtadienį Popiežių Joną Paulių II-ąjį. 20 minučių susitikimas įvyko Popiežiaus asmeninėje bibliotekoje. Prezidentas kvietė Popiežių bent trumpam užsukti į Lietuvą, kai jis lankysis kitų metų birželį Lenkijoje. 'Galėtumėte kelioms valandoms atvykti ir į Lietuvą, aplankyti Aušros Vartus, o Šventasis Tėvas pridūrė 'Ir Kryžių Kalną'. Jei darbotvarkė ir sveikata leis Popiežius atvyks į Lietuvą.

Princas Andrew viešės Lietuvoje

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad Lietuvoje lankysis Jorko kunigaikštis, princas Andrew. Vidurinysis Didžiosios Britanijos karalienės Elizabeth II ir Edinburgo kunigaikščio 38 metų sūnus atvyks birželio 2-ąją popiet ir išvyks kitą dieną, po vidurdienio.

Lietuvos kariuomenės vadai Danijoje

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad Lietuvos kariuomenės, oro ir jūrų pajėgų vadai stebi Danijoje vykstančių tarptautinių mokymų 'Cooperative Jaguar' baigiamąjį etapą. Pusantros savaitės vykstančiuose jungtiniuose sausumos, oro ir jūrų pajėgų mokymuose dalyvauja per 3 tūkstančius karių iš šešių NATO ir vienuolikos partnerių šalių. Į juos įtraukti 36 jūrų laivai ir 32 orlaiviai. Lietuvai atstovauja 'Geležinio vilko' brigados Ruklos Didžiojo Kunigaikščio Algirdo motodesantinio pėstininkų bataliono būrys, fregata 'Aukštaitis', orlaivis An-26 ir sraigtasparnis Mi-8.

Atvyko Lietuvos delegacija

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad į Londoną atvyko Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministro Kęstučio Skrebio vadovaujama Lietuvos valdininkų delegacija, kuri daugiau kaip savaitę domėsis Jungtinės Karalystės valdymo institucijų darbu. Viceministras Prof. Vladas Katkevičius atvyko jau anksčiau ir dalyvavo Sekminių iškilmėse Sodyboje. Delegacijai bus surengti seminarai ir vizitai į įvairias įstaigas.

Laukiama bevizio įvažiavimo Vokietijon

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad dvi dienas Lietuvoje viešėjęs Vokietijos Bundestago narys Wolfgang von Stetten mano, kad jau kitais metais bus įvestas bevizis režimas į Vokietiją važiuojantiems lietuviams. Dėl šių reikalų buvo tariamasi Vilniuje su Lietuvos Prezidentu Valdu Adamkumi. 'Netrukus Bundestage svarstysime kreipimosi į Vyriausybę projektą, kuriuo ji raginama panaikinti vizų režimą Baltijos šalims'. Pagrindinė kliūtis vizų panaikinimui - silpna Lietuvos sienų kontrolė, galimas pasų klastojimas, nelegali migracija. W. von Stetten sakė inicijuosiąs naujojo Lietuvos vidaus reikalų ministro Stasio Šedbaro susitikimą su Vokietijos vidaus reikalų ministru Manfred Kanther.

Seimo Pirmininkas Rygoje

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis lankėsi Rygoje, kur aptarė Lietuvos - Latvijos sienos problemas. Jo nuomone, tarpparlamentiniai Lietuvos ir Latvijos ryšiai yra neblogi, parlamentarams reikėtų daugiau bendrauti, o komitetams - užmegzti nuolatinius ir glaudžius kontaktus, formuojant konsultacines komisijas. Užsienio, Europos reikalų, Saugumo ir gynybos komitetai tikrai turėtų dėl ko pasitarti, pasidalyti patirtimi, mano V. Landsbergis. Jis pasiūlė komitetų susitikimą surengti dar su šios kadencijos Seimo atstovais. Latvija iki šiol nepateikė Lietuvai sovietmečiu jūroje žvalgytų naftos telkinių žemėlapių, saugomų Rygoje. 'Kokios čia derybos', - pastebėjo Seimo pirmininkas. 'Latvija žino, Rusija žino, AMOCO žino, tik Lietuva užrištomis akimis'. Seimo pirmininkas taip pat susitiko su Latvijos Ministru Pirmininku Guntaru Krastu, Užsienio reikalų ministru Valdžiu Birkavu, Latvijos parlamento, Užsienio bei Europos reikalų komitetų nariais.

2001-ųjų metų Šiaurės Asamblėjos sesija Vilniuje

VILNIUS, gegužės 26 d. Lietuvos Seimo delegacijos siūlymu 2001 metų Šiaurės Atlanto Asamblėjos sesija bus surengta Vilniuje. Šiam siūlymui buvo pritarta Šiaurės Atlanto Asamblėjos pavasario sesijoje Barselonoje. ELTA rašo, kad dėl teisės surengti didžiausią NATO šalių parlamentarų forumą su Lietuva varžėsi Bulgarija, Slovėnija ir

Lithuanian **Airlines**

NEW SUNDAY SERVICE

Monday, Tuesday, Wednesday, Friday, Saturday, Sunday

TE 452	VILNIUS dep. 13.15	-	HEATHROW arr. 15.15

Monday, Tuesday, Friday, Saturday

TE 453	HEATHROW dep. 16.15	-	VILNIUS arr. 20.05

Wednesday, Sunday

TE 453	HEATHROW dep. 17.05	-	VILNIUS arr. 20.55

BOEING 737 aircraft

Flight reservations and enquiries
Phone: 0181 759 7323
Fax: 0181 745 7346

JUNE 1998
BIRŽELIS 1998

MON/PR	TUE/A	WED/T	THU/K	FRI/PN	SAT/Š	SUN/S
1 Šv. Justinas Jogaila Juvencijus Konradas	**2** Šv. Marcelinas Auksė Ąžuolas Erazmas Eugenijus	**3** Šv. Karolis Lw. Dovilė Klotilda Tautkantas	**4** Šv. Kornelijus Deimanta Dausprungas Vincenta	**5** ***Maldų už tėvus diena*** Šv. Bonifacas Elvyra Marcė Kantautas Mantvydė	**6** ***Devintinės*** Šv. Norbertas Mėta Paulina Tauras	**7** ***Šv. Jėzaus širdis*** Šv. Robertas Milda Lukrecija Ratvudė Ratautas Svajūnas
8 ***Nek. Marijos širdis*** Šv. Medardas Eigintė Merūnas Vilius	**9** Šv. Efremas Gintas Gintė Felicijus Vitalija	**10** Šv. Margarita Diana Galindas Pelagija Vingailė	**11** Šv. Barnabas Aluona Flora Ramintas Raminta Tvirmantas	**12** Šv. Jonas Fakund. Anupras Dovė Kristijonas Ramūnas	**13** Šv. Antanas Pad. Akvilina Dainius Kunotas Skalvė	**14** ***Gedulo ir vilties diena*** Šv. Bazilijus Almina Digna Gilmintas Labvardas Valerijus
15 Šv. Vitas Bargailė Jolanta Krescencija Tarvilas Vidas Vitas	**16** Šv. Benas Aurimas Jolita Jūra Tolminas	**17** Šv. Adolfas Daugantas Laura Vilmantė	**18** Šv. Marina Arnulfas Elžbieta Morkus Vaiva	**19** Šv. Romualdas Deodatas Dovilas Florentina Ramunė	**20** Šv. Silverijus Nautas Žadvainis Žintautė	**21** Šv. Aloyzas Alicija Dagailė Galmintas Vasarė
22 Šv. Paulinas Inocentas Kaributas Laima	**23** Šv. Zenonas Agripina Arvydas Vanda Vaida	**24** Šv. Jonas Kr. Eiviltas Eiviltė Janina Virga	**25** Šv. Vilimas Baniutė Geistautė Prosperas Vilhelmas	**26** Šv. Jonas Jaunius Viltautė Virgilijus	**27** Šv. Vladislovas Ema Gediminas Norgailė	**28** Šv. Irenijus Gaudrė Tulgedas
29 Šv. Petras ir Povilas Benita Gedrimė Mantigirdas	**30** ***Šv. Romos kan.*** Šv. Adelė Emilija Liucina					

Makedonija. Baltijos šalių regione tai bus didžiausias politinis renginys nuo 1990-ųjų metų. Šiaurės Atlanto Asamblėjos Gynybos ir saugumo komitetas gerai įvertino Seimo delegacijos parengtą raporto projektą apie Lietuvos indėlį kuriant ir stiprinant Baltijos regiono stabilumą ir saugumą.

NATO Generalinis Sekretorius J. Solana atvyksta į Lietuvą

VILNIUS, birželio 8 - 10 d. Lietuvoje lankysis Šiaurės Atlanto Asamblėjos Gynybos ir saugumo komiteto delegacija, kuri įvertins šalies gynybos pajėgumą ir bendrą politinę padėtį. Po vizito bus galutinai suredaguota ataskaita, kuri bus patvirtinta Šiaurės Atlanto Asamblėjos rudens sesijoje Edinburge. Birželio 17 d. laukiama NATO Generalinio sekretoriaus vizito.

Sudaromos kliūtys buvusiems KGB darbuotojams

VILNIUS, gegužės 22 d. Lietuvos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius paskyrė 50,000 litų premiją Valstybės Saugumo departamento darbuotojams, atskleidusiems buvusių KGB kadrinių darbuotojų bandymą išplatinti Lietuvoje 15 milijonų padirbtų JAV dolerių. KGB karininkai Bronius Matimaitis ir Eugenijus Alechnovičius, pardavinėję padirbtus dolerius dirbo banke 'Snoras'.

KGB darbuotojams draudžiama dirbti Lietuvos bankuose

VILNIUS, gegužės 26 d. ELTA pranešė, kad KGB kadriniai darbuotojai negalės būti Lietuvos komercinių bankų valdybų nariais ar vadovauti saugos tarnyboms. Šie asmenys, persekioję žmones ar vykdę represijas už politinius ir ideologinius įsitikinimus nebegalės gauti darbo bankuose. Tokie apribojimai numatomi Valdymo reformų ir savivaldybių reikalų ministerijos rengiamose Valstybės tarnautojų įstatymo bei Lietuvos valstybinio ir komercinių bankų bei saugos tarnybų veiklą apibrėžiančiose teisės aktų pataisose. Panašių apribojimų neketinama taikyti KGB darbuotojams, kurie tyrė kriminalines ar korupcijos teisėsaugos sistemoje bylas ir paliko tarnybą iš karto po to, kai buvo atkurta Lietuvos nepriklausomybė 1990 metų kovo 11 dieną, rašo ELTA.

Lietuvos Ministras pirmininkas išvyko į Portugaliją

VILNIUS, gegužės 27 d. Lietuvos Ministras Pirmininkas Gediminas Vagnorius išvyko į Portugaliją dalyvauti pasaulinėje parodoje EXPO'98. Jis viešės Portugalijoje tris dienas.

Lietuvos Prezidentas susirūpinęs

VILNIUS, gegužės 25 d. 'Valstybės vadovas labai susirūpinęs politinę įtampą keliančiais ir spaudoje plačiai komentuojamais pranešimais apie galimą neteisėtą aukščiausių šalies pareigūnų sekimą', teigė Prezidento atstovė spaudai Violeta Gaižauskaitė. 1998 metais, pasak Seimo pirmininko, virš Lietuvos ir Lietuvoje kryžiuojasi itin daug didelių politinių ir kriminalinių interesų.

Seimo pirmininkas apie nusikalstamumą

Seimo Pirmininko Vytauto Landsbergio nuomone, ar Lietuva sėkmingai grumsis su nusikaltėliais ir žengs vakarietiškų demokratijų link, priklausys ir nuo politinių partijų bei valdžios grandžių konsolidacijos. Kontrabanda, prostitucija ir neteisėtas žmonių gabenimas reiškia, anot jo, didžiulius neteisėtus pelnus ir nusikalstamų organizacijų pastangas įsigalėti, taigi valstybės griovimą. 'Nėra jokio pagrindo manyti, kad buvusios komunistinės ir KGB struktūros, randančios naujų priedangos ir veiklos formų, taip pat visi propagandiškai platinantieji sovietinių laikų pasiilgimą, yra už demokratinę Nepriklausomą Lietuvą, už jos jungimąsi į Europos Sąjungą ir Šiaurės Atlanto Aljansą'. Nepamirštinas ir Lietuvos tarptautinis politinis kontekstas. 'Didelis Rytų kaimynas vis dar nepajėgus spręsti savo vidinių problemų. Jo reakcingoji politinio elito dalis norėtų nukreipti žmonių dėmesį į išorę ir savo ruožtu mėginti atgauti strategines Baltijos dominijas'.

Lietuvos Seime paminėta tremtis

VILNIUS, gegužės 28 d. Represijų padarytų žaizdų gydymas turi būti visos mūsų tautos, visos mūsų valstybės rūpestis, pažymėjo Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus, kalbėdamas Seime iškilmingame posėdyje, skirtame Didžiosios tremties 50-mečiui ir Lietuvos partizanų pasipriešinimo kovoms paminėti, rašo ELTA. Šalies vadovas paragino skirti kuo didesnį dėmesį genocido įvertinimui. Jo nuomone, privalome prasmingiau išnaudoti unikalią galimybę kalbėti apie genocidą lūpomis tų, kurie tiesiogiai su juo susidūrė.

Vytautas Landsbergis siūlo trėmimą paskelbti karo nusikaltimu

VILNIUS, gegužės 26 d. Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis savo kalboje akcentavo, kad masiniai trėmimai buvo besitęsiantis, nuo 1941 metų birželio pasikartojantis karo nusikaltimas. 'Mes dar stokojame tokio aiškaus teisinio vertinimo. Jis turėtų būti daromas tarptautinės teisės požiūriu', - sakė jis. Kolaborantų vaidmuo, pasak Seimo pirmininko, irgi turi būti matomas, įvertintas, tačiau jis jau antrinis - po SSRS tarptautinio nusikaltimo įvertinimo. 'Tada vietinių bolševikų ir stribų veiklą teisingiau matysime kaip ano didžiojo karinio nusikaltimo dalį su savo charakteristika', - sakė V. Landsbergis. Seimo pirmininkas Seime įregistravo nutarimo projektą, kuriame siūlo masinius trėmimus iš Lietuvos į SSRS paskelbti karo nusikaltimais. Masinės represijos, kurias okupuotos Lietuvos gyventojų atžvilgiu vykdė SSRS vyriausybė, yra ypač sunkus karo nusikaltimas su kryptingai užsibrėžto genocido požymiais - 'tokiems nusikaltimams senaties nėra', skelbia nutarimo projektas.

Apdovanoti partizanai

Lietuvos Prezidentas Valdas Adamkus Didžiosios tremties 50-mečio minėjimo dieną, Vyčio Kryžiaus ordinais apdovanojo grupę rezistencijos dalyvių ir asmenis, kurie 1949 - 1950 metais Lietuvos Laisvės kovų sąjūdžio tarybos prezidiumo sprendimais buvo apdovanoti Laisvės kovos kryžiais. Apdovanojimo ceremonijoje Prezidentas sakė, kad 1944 metais prasidėjusi partizaninė kova dėl Lietuvos nepriklausomybės 'pagal savo mastą ir trukmę neprilygstanti jokiai kitai kovai istorijoje'. 'Niekieno neremiami Lietuvos rezistentai stojo į žutbūtinę kovą už savo Tėvynės laisvę. Tai liudija apie lietuvių tautos pasiryžimą', - kalbėjo V. Adamkus, dėkodamas visiems partizanams, dar gyviems ir jau mirusiems, už pasiryžimą ir pasiaukojimą.

Naujas Vidaus reikalų ministras

VILNIUS, gegužės 22 d. Naujuoju vidaus reikalų ministru paskirtas Stasys Šedbaras, iki šiol dirbęs Valstybės konsultantu teisės klausimais. Tokį dekretą, atsižvelgdamas į Ministro pirmininko Gedimino Vagnoriaus teikimą, penktadienį pasirašė Prezidentas Valdas Adamkus.

'Esu seniai pažįstamas su S. Šedbaru', - sakė žurnalistams Prezidentas. S. Šedbaras šiame poste pakeičia atleistą Vidmantą Žiemelį.

Parengė Darius Furmonavičius

Vilniuje mirė Anicetas Bučys

Sūnaus rašytojo Algimanto kviečiamas, Anicetas 1996 m. grįžo į Lietuvą. Mirė jis 1998 m. gegužės 11 d.

Tarp mūsų, Britanijos lietuvių, jis gyveno nuo 1947 iki 1996 metų, ir turbūt retas lietuvis čia jo nepažinojo. Gyveno jis Bradforde, ten, sakytume, buvo paskendęs lietuviškuose darbuose, bet be jo neapsieidavo DBLS - LNB suvažiavimai. Jis dirbo DBLS Taryboje ir kažkiek tai metų pirmininkavo jai. Jis buvo toksai žmogus, kuris jautė pareigą dalyvauti visada ten, kur kas nors lietuviška būna didesniame tautiečių susitelkime, ar pagerbti įvairias sukaktis mininčius kitus veikėjus ir net pavažiuoti pasveikinti jų, ar toksai pasiryžimas pareikalautų pakeliauti tik į netolimą Mančesterį, o gal ir į Londoną ar net į Škotiją.

DBLS suvažiavimas 1989 m. pakėlė jį į tos organizacijos garbės narius, aišku, ir už tą bendrinę lietuvišką veiklą ir gal už dar didesnius jo darbus tame savo Bradforde. Ten jis buvo vienas iš tų nedaugelio, kurie nepailsdami kantriai suko lietuviškos veiklos ratą. Dalis tų ankstyvųjų veikėjų, tarp kurių ir jis buvo, žiūrėk, reiškiasi kažkiek metų kuo gražiausiai, o ateina laikas ir turbūt reikalas, susikrauna jie lagaminus ir išvažiuoja baltesnės duonos ieškoti, o jūs, likusieji, sukite tą ratą vieni, jau mažesnėmis jėgomis.

Tačiau paskutiniais ilgokais dešimtmečiais keletas idealistinių Bradfordo lietuvių veikėjų laikėsi tarytum cementu sulipdyti, niekur nesitraukdami.

Jeigu ką iš tų priekinių darbščiųjų būrio atplėšdavo, tai gal tik sunki liga ar atsiprašymų nežinanti mirtis. Mane visada smagiai nuteikdavo, kai paskaitydavau aprašymus Bradfordo *'Vyčio'* klubo ar DBLS skyriaus susirinkimų, kuriuose būdavo renkamos valdybos. Jeigu vienas iš to pirmūnų būrelio kuriais metais išrenkamas pirmininku, tai kitais tos pareigos atitenka jau kitam, o trečiais gal trečiam, ir taip jie ten vis tvarkydavosi, matyt, be širdies skausmo, kad po metų tas pirmininkas gaudavo gal tik vicepirmininko, sekretoriaus, iždininko ar vien valdybos nario pareigas. Tas jų sugebėjimas taip tvarkytis, kad į vadovybę išrenkamieji visi turėtų progų įsigyti patyrimo bet kurios pareigos mane žavėdavo. Kaip kokioje Britanijos vyriausybėje, kurios gabesniems ministrams leidžiama pasėdėti iš eilės keliose ministerijose, kad būtų tikrai pajėgūs valdyti.

Anicetas Bučys tose valdybose visada būdavo ir visokias pareigas eidavo, ir susirinkimus atidarinėdavo, ir paskaitas skaitydavo ar prakalbas sakydavo.

Būtina pasakyti, kad Anicetas Bučys iš kitų išsiskirdavo ypatingais talentais, sugebėjimais ir polinkiais. Galėtume pradėti kad ir nuo jo kaip šachmatininko. Kuris gi Britanijos lietuvis pajėgė geriau už jį žaisti? Tokio kito neturėjome. Iš 1978 m. Kanados Toronte suorganizuotų Lietuvių dienų jis parsivežė šachmatų turnyre laimėtą medalį. Kai Bradfordo *'Vyčio'* klubo ekskursija nuvažiuodavo paviešėti į Škotijos ar tegu netolimo Mančesterio lietuvių klubą arba Škotijos ar Mančesterio lietuviai atvažiuodavo į Bradfordą, tai, atrodo, pirmas programos punktas būdavo sužaisti šachmatų partiją, ir visada laimėdavo Bradfordas. Kaipgi nelaimės, kad už jį žaisdavo Anicetas Bučys.

Bet daugiausia jis yra padaręs kaip kultūrininkas. Rašė jis ir statė vaidinimus, rengdavo montažus, kūrė eilėraščius, reiškėsi kaip paskaitininkas, kaip renginių organizatorius ir jų pristatytojas žiūrovams. 1955 m. Bradforde buvo suvaidintas jo dramin nis veikalas *'Pirmieji smūgiai'* . 1961 m. Lietuvos kariuomenės šventę minint suvaidintas jo *'Nevystantis vainikas'* , kuris buvo kartojamas. 1966 m. pristatomas jo vienaveiksmis *'Čigonė išbūrė'* , o 1970 m. *'Amžių kelyje'*. 1968 m. rašyta, kad jis jau seniai yra meno vadovas ir renginių organizatorius. Žinant, kad Britanijos lietuviai neturėjo veikloje mėgstančių dalyvauti talentų, tai buvo įprasta pastatytųjų vaidinimų aprašymuose paskaityti, kad tasai meno vadovas ne tik režisuodavo, bet ir dekoracijas piešdavo savo veikalams.

Abu su kunigu J. Kuzmickiu jie parengė leidinį *'25 metai - Bradfordo ir apylinkės lietuvių veikla'*, kuris pasirodė 1972 m. Jo *'Eilėraščių'* rinkinys išleistas 1979 m.

Kalbant apie jį kaip darbštų rašto žmogų, būtina priminti, kad daugiausia jis yra bendradarbiavęs *'Europos lietuvyje'*. Vienu metu, atsimenu, buvo pradėjęs seriją gyvybe, šiluma ir vaizdinga lietuviško gyvenimo kritika persunktų straipsnių. Nemaža žavumo turėjo tie jo straipsniai. Kur neturės, kad Anicetui tinkamo žodžio kišenėje niekada, rodos, nereikėjo ieškoti. Štai kad ir tokia gal smulkmena. Minėjo bradfordiškiai jau pagyvenusį tautietį, ir tarp sveikinimų buvo ir toks: *'Mielas Jonai, ką neši ant pečių? Aštuonios ir šeši! Maloni Tau ta našta - juk tai Dievo dovana! Ta našta nepasunkės - lai tau Dievas dar pridės!'* Ir tokiam sveikinimui reikia talento, kurį turėjo ne kas kitas, o jis.

Reiškėsi Anicetas Bučys bendrinėje lietuvių veikloje, bet Bradfordo lietuviams jis ilgai buvo tikrai reta ir brangi veiklos jėga.

Ilgai jis gyveno tarp mūsų, bet reikia pasakyti, kad gal ir niekas čia nežinojome, iš kur jis kilęs ir kokiais darbais gyvas buvo Lietuvoje. Užtikome *'Metų'* žurnalo 1997 m. Nr. 8-9 V. Šimkaus straipsnį, kurį jis parašė, kai 1996 m. grįžusiam į Lietuvą Anicetui Bučiui suėjo 90 metų. Gimė jis 1907 m. rugpjūčio 7 d. Šoniuose, Telšių rajone, baigė Sedos gimnaziją, ulonuose užsitarnavo puskarininkio laipsnį, buvo priimtas dirbti į kariuomenės štabą, domėjosi literatūra, žaidė šachmatais, net Lietuvos rinktinėn buvo įtrauktas, plačiai bendradarbiavo spaudoje. Rašė pjeses, kurių viena (*'Vyčio žemė'*) buvo šaulių pastatyta.

Rašau apie Anicetą, kurio nebėr tarpe gyvųjų. Bet jis dar turėjo progos pagyventi tėvynėje, kuri užaugino ir subrandino jį ir leido prasiskleisti talentams. Dabar mirusį tėvynės žemė priėmė šį talentingą darbštuolį amžinai ilsėtis. Tai ir ilsėkis, mielas Anicetai.

K. Barėnas

Diplomatų surengtoje mugėje trūko tik cepelinų

Gegužės 12 - 13 dienomis Kensingtono rotušėje vyko tarptautinė pavasario mugė. Ją kasmet organizuoja labdaros organizacija 'Tarptautinė socialinė tarnyba' (TSS).

Kasmet mugę aplanko pagrindinė TSS globėja, karališkosios šeimos atstovė, princesė Aleksandra.

Šimtus tūkstančių svarų sterlingų, surinktų mugės metu, TSS skiria našlaičiams, karo ir stichinių nelaimių sūkuriuose iširusioms šeimoms paremti.

Nuo 1959 m. šis grandiozinis renginys pavyksta tik su ambasadų pagalba. O ambasadoms tai puiki proga pareklamuoti savo valstybes.

Už £3 įsigyji bilietą į kelionę po visą pasaulį: suvenyrai, rūbai, nacionaliniai valgiai ir gėrimai.

Kaip ir pereitų metų mugėje, kur Lietuvos ambasada dalyvavo pirmą kartą, didžiausio pasisekimo susilaukė lino rūbai ir gintaro papuošalai.

Dalios Petrauskienės (Vilnius) ir Salomėjos Jasudienės (Šiauliai) megztus lininius, ypač madingo dizaino rūbus, ponios iš TSS valdybos ir ambasadorienės prie kaimyninių stendų išgraibstė per pusvalandį, vos tik atidarius mugę!

Jau užsimezgė ryšiai tarp Šiaulių 'Salvytos' ir Londono 'The Knitwear Design Showroom' firmų. Susitarta dėl lietuviškų gaminių eksporto į D. Britaniją.

Kaip mat išgaravo ir kitos lietuviškos gėrybės:šampanas 'Alita', 'Balzamas', 'Prezidento degtinė'.

Didžiausias pavojus tykojo 1 m aukščio šakočio. Nepaisant užrašo 'Lietuviškas vestuvių pyragas' milžino papėdėje, smalsuoliai tik ir taikėsi, kaip čia pačiupinėjus ar net ragelį nulaužus, kad įsitikintų, jog tai tikrai valgomas daiktas.

Prie stendų triūsė ambasadorių žmonos, tomis dienomis tapę pardavėjomis, mezgėjomis ir... geografijos mokytojomis. Prisimenu kokių 7 - 8 metų mergytę, gardžiai kemšančią vieną po kito šakočio ragelius. 'O kur kepa tokį skanų pyragą?' - paklausė ji savo mamos. Teko ne tik šiai mamai, bet ir dar daugybei britų išaiškinti, kur tas paslaptingas kraštas - Lietuva.

Prie stendų pasikeisdami talkino ne tik ambasadų darbuotojai. Visai trumpam į Londoną iš Australijos užsukusi Danguolė Jokubaitienė net pusę dienos pašventė, prie mūsų stendo agituodama pirkti lietuvišką prekę.

Egzotiškuose kvapuose skendinčiame mugės restorane galėjai paragauti įvairiausių nacionalinių valgių. Buvo visko, ko tik širdis geidžia. Trūko tik vieno...

'O kas, jei mūsų bendruomenės moterys kitai mugei privirtų cepelinų?!'

Šią p. Stasio Kasparo, apsilankiusio mugėje, idėją mes, ambasados moterys entuziastingai palaikom ir esam pasiruošę ne tik nuskusti bulves....

Laima Paleckienė

Ambasadorius J. Paleckis pristato prof. V. Landsbergį Arts klube

Prof. V. Landsbergis su ponia Gražina ir EMI Classics prezidentu Richard Lyttleton

Vytauto Landsbergio kompaktinio disko *Born of the Human Soul* pristatymas

Gegužės 20 d. Londone vyko prof. Vytauto Landsbergio kompaktinio disko Born of the Human Soul, kuriame įrašyti fortepijoniniai M. K. Čiurlionio kūriniai, pristatymas. Kompaktinį diską išleido EMI Classics. Netrukus jį bus galima įsigyti D. Britanijoje bei daugelyje kitų šalių. Pristatymas vyko Meno klube, įsikūrusiame prestižinėje miesto dalyje Mayfair. Šis klubas įkurtas jau 1863 m. ir daugiau kaip 130 metų čia lankosi žymūs menininkai, jų tarpe buvo Čarlis Dikensas ir Ferensas Listas.

Kompaktinio disko pristatyme dalyvavo apie 50 svečių, jų tarpe DB parlamento nariai, URM atstovai, menininkai, žurnalistai, lietuvių bendruomenės D. Britanijoje atstovai.

Renginio pradžioje EMI Classics prezidentas Richard Lyttelton pasidžiaugė, kad prieš 2 metus Maskvoje kartu su maestro Rostropovičiumi sumanytas projektas - išleisti M. K. Čiurlionio kūrinius, įrašytus prof. V. Lansbergio - yra įgyvendintas. Richard Lyttelton nuomone, dar nepakankamai Europoje žinomo kompozitoriaus M. K. Čiurlionio kūrybos pristatymas Londone paskatins talentingus pianistus atlikti Čiurlionio kūrinius ir skatinti susidomėjimą šiuo genialiu Lietuvos menininku.

Ambasadorius Justas V. Paleckis kalbėjo apie tai, kokią svarbą kiekvienam lietuviui turi M. K. Čiurlionio kūryba. Šio kompaktinio disko išleidimas yra reikšmingas įvykis ir todėl, kad šiuos kūrinius įrašė žymus politikas, muzikologas prof. V. Landsbergis: XX a. pradžios Lietuvos dailininko ir muziko kūrybą pristato XX a. pabaigos politikas ir muzikas.

Prof. V. Landsbergis kalbėjo apie M. K. Čiurlionio kūrybą, ją analizavo, grojo ištraukas iš fortepijoninių M. K. Čiurlionio kūrinių. Vėliau atsakinėjo į auditorijos pateiktus klausimus. Svečiams buvo dovanojama po vieną kompaktinį diską, ant kurio maloniai pasirašinėjo prof. V. Landsbergis.

Prieš kompaktinio disko pristatymą Meno klube, prof. Vytautas Landsbergis apsilankė garsiojoje EMI įrašų studijoje Abbey Road, kur įrašinėjo savo kūrinius daug garsių muzikų, susitiko su EMI Records direktoriumi Barry McCann, apžiūrėjo visas garso įrašų studijas. Prof. Vytautas Landsbergis buvo sužavėtas nepaprasta akustika studijose, garso įrašų technika.

Dangira Jelinskaitė
Lietuvos ambasados Londone II sekretorė

Skaitytojai rašo

Ko Rima Gasperaitė negirdėjo

Anglų kalba jaunimui skirto 'Lynes' Nr. 26 išspausdintas didelis Rimos Gasperaitės straipsnis, pavadintas 'Thoughts on the DBLS and LNB Annual General Meeting as a young lady attending for the first time and not used to the protocol'. Lietuviškai: 'Jaunos lady mintys iš DBLS ir LNB metinio suvažiavimo, dalyvaujančios pirmą kartą ir kuri nėra įpratusi laikytis protokolo'.

Tai ir pradeda. Tuoj pat ji patiria direktorių E. Šovos ir J. Alkio šiurkštumą ir čia pat girdėjusi 'certain' Mrs. Barėnienės nepertraukiamą 'moaning' (lietuviškai dejavimą, verkimą, skundus) dėl šiurkštaus jaunimo, nes toji 'madam' sėdėjusi užpakaly jos, o ji, R. Gasperaitė, viską supratusi lietuviškai.

Aš sėdėjau trečia nuo durų, o vėliau perėjau į pirmą vietą nuo durų, o R. Gasperaitė sėdėjo priešakinėje eilėje kitoj pusėj salės. Aš tą kartą nekalbėjau apie jaunimą. Jeigu aš būčiau kalbėjusi, tai R. Gasperaitė nebūtų išgirdusi, per toli.

O jei būčiau verkusi, tai mano kaimynai Vladas Andrijauskas, Barėnas, Vytas Keris, Juozas Maslauskas, Balys Butrimas, Juozas Levinskas, Juozas Lukėnas būtų pasigailėję manęs ir tuoj pat būtų išsiuntę į naują barą džiovinti ašarų. Nei kalbėjau, nei dejavau, nei verkiau, nei gėriau bare. Buvome tik šeštadienį.

Pasivadinusi save lady, Rima Gasperaitė tame savo ilgame straipsnyje pašaipiai paniekindama, pažemindama kreipiasi beveik į kiekvieną seną žmogų. O lady yra švelni ir mandagi mergaitė su protokolu ar be protokolo.

O apie jaunimą apskritai kalbėjau aš, Genė Ivanauskienė ir vėliau prisijungusi Aldona Podvoiskienė. Ir tai buvo pernai, 1997 m. liepos mėn. Per DBLS ir LNB suvažiavimą, per pertrauką Lietuvių namų koridoriuje.

Kalbėjome visos, tai ačiū R. Gasperaitei už suteiktą progą čia parašyti savo mintis.

1997 metai buvo labai jautrūs ir sunkūs: 'nauja komanda' skelbė ultimatinius reikalavimus, teisme jaunimas užvedė bylą, skaitėme apie poros jaunuolių nemandagų elgesį Sodyboje.

Kalbėjom, kad jaunimas nesidomi lietuvybe. Kalbėjom, kad jaunimas nedalyvauja tautinėse šventėse. Kalbėjom, kaip greit atsirasdavo jaunuolių už dyką važiuoti į PLJ kongresus į užjūrius. Ir kaip jie atvažiavę ramiai ir tyliai dingdavo iki sekančio karto.

Kalbėjome ir stebėdamosios klausėme, kas čia yra su jaunimu. Nuo seniausių laikų su jaunimu daug dirbo skautų vadai Juozas Maslauskas, Jaras Alkis, Bronius Zinkus, a.a. Janina Traškienė, Irena ir Algis Gerdžiūnai, Gajutė Valterytė, o vėliau Vincent O'Brien, Steponas B. Vaitkevičius ir daugelis kitų (dabartinė skautų rajono vadė Vida Gasperienė įžodžio skaute tapo 1984 m., o su skautais dirba nuo 1980 metų, bet ir ji, kaip ir kiti, labai daug dirbo jaunimo gerovei).

Taigi minėtieji jaunimo vadai dirbdavo ir ruošdavo jaunimą su viltimi, kad tas jų skautiškas jaunimas, kai suaugs, stos į DBL Jaunimo sąjungą ir tęs jų pradėtąjį lietuvišką darbą.

Bet taip nevyksta.

Nuo pat 1981 iki 1997 metų vis sukasi jaunimo narių skaičius apie 20.

Į skautų jaunimo stovyklas, sakykim, nuo 1980 metų suvažiuoja 40-50-60-70 skautų jaunimo. Suvažiuoja daug. Malonu medžių paunksnėje ir saulės apšviestiems praleisti savaitėlę Sodyboje – 'mažojoje Lietuvoje'. Praleidžia saugiai (vadai saugo naktį), taigi saugiai ir pigiai, nes žilieji rinkėjai kasmet renka iš žilųjų aukas paremti skautų stovyklai), taigi, pavalgo 5 kartus į dieną ir be galo skaniai ir sočiai (nepamainomi tuo pasirūpina Irena ir Algis Gerdžiūnai, vėliau ir Balys Butrimas ir kiti). Aukoja mūsų visuomenė jaunimui, tikėdama sulaukti savo jau suaugusių užvadėlių lietuviškai veiklai tęsti.

Bet kur tie 70 jaunų skautų dingsta? Kodėl jie nestoja į DBL jaunimo sąjungą? Tai tikrai įdomus klausimas, jei jaunimo narių tik vis apie 20 ir 20 ir 20! O skautų stovyklose 40-50-60-70!

O aš kalbėjau dar ir apie Černobilio nelaimę. Kai visa Europa sulaikiusi kvapą stebėjo, kur plaukia nuodingas debesis, o mes apmirę bejėgiai galvojome apie Lietuvą, žiūrėjome TV, skaitėme laikraščiuose, kaip susibūrę lenkai tuoj pat ėmė siųsti jodo siuntas į Lenkiją vaikams. Žiūrėjome ir matėme, kaip lenkai, žydai ir kitos tautybės ir jų jaunimas (gerai atsimenu) su plakatais triukšmą kėlė prie Sov. Sąjungos ambasados. O tomis sunkiomis dienomis ir savaitėmis ką darė mūsų jaunimas? Ogi įvairiais automobiliais suvažiavo į Litex Sodyboje, atsipūtę nuo posėdžio traukė dainas su bokalu rankose prie ežerėlio. Tikėkime, kad tos dainos buvo liūdnos, jei anglai jų turi.

Kalbėjome, kad nebeatpažindami greitai augančio jaunimo nepasisveikiname pirmi, kaip štai per suvažiavimą prie Lietuvių namų durų su šypsena Genė Ivanauskienė sutiko pasveikindama Rimą Gasperaitę, tai jie praeina pro mus, kaip pro tuščią vietą. Bet ir Genė Ivanauskienė užkliuvo R. Gasperaitei tame ilgame straipsnyje (Lynes Nr. 26).

O jeigu dar kas nepatinka, tai ne šiurkščiai (rude), p. Gasperaite, kai kurie jaunimui atstovaujantieji elgiasi, reikėtų kitą žodį pavartoti. Štai neseniai vienas toks čiupo seną veikėją už nosies ir ėmė tampyti po kambarį jaunimo numylėtoje Sodyboje. O dabar matome, kad jis jau į DBLS skyriaus valdybą pateko. Ar juokinga jums? Man tai ne.

Ir daugiau kalbėjau ir kalbėjom. Kalbėjom nesislapstydamos, o garsiai ir laisvai.

Skautų vadovai buvo nepaprastai malonūs žmonės. Apie bet kokius piktumus niekas net nepagalvodavo, ypač tokio negirdėto masto kaip dabar!

Aišku, galima labai tiksliai atpasakoti, iš ko čia viskas prasidėjo. Paimkime tik 'Europos lietuvį' ir 'Lynes'. Tik reikia atsidėjimo ir darbo, jeigu norėtume tai išaiškinti. Gal kas ir padarys.

Aš esu labai nustebusi, kad jaunimui skirtas 'Lynes' neišsispausdino nei lietuviškai, nei angliškai DBL jaunimo sąjungos pirmininko Richard O'Brien suvažiavime lietuviškai skaityto pranešimo, o įdėjo R. Gasperaitės didžiulį straipsnį. Juk tai gi labai svarbus, kartoju, labai svarbus dalykas. Tai gal 'Europos lietuvis' patalpins. Taip pat nebuvo spaudoje nei skautų Algio Gaspero pranešimo ir Maironio mokyklos vedėjos Živilės Šlekytės ištiso pranešimo. Lauksime.

O ant galo noriu papasakoti viešnios iš Los Angeles Aldonos Brazdžionienės, poeto Bernardo Brazdžionio žmonos, pasikalbėjimą su manim apie jaunimą. Štai ką ji man papasakojo apie savo miesto Kalifornijoje jaunimą. Sako, nereikia jų net prašyti, patys išgirsta, patys susiranda telefonus ir adresus, kam reikia važiuoti ir važiuoti į ligonines ir parvažiuoti iš ligoninių pas gydytojus, kam reikia parvežti vaistų, kas susirgęs, kam reikia sodelyje padirbėti, kam reikia namus pertvarkyti ar padėti. Sužino vieni iš kitų, paskambina ir savais automobiliais prisistato. Rūpinasi tais iš Lietuvos atplėštais savo seniais, gerbia ir myli juos ir

rūpinasi.

Na, kaip jaučiamės mes, žilieji, tai paskaitę?

'Bičiuli, ak neklausk, neklausk... Bičiuli, nesakyk nieko...' (kaip kad yra rašęs vienas Anglijos rašytojas).

Papasakosiu vieno jauno žmogaus pasikalbėjimą su manim tik pernai. Pasikalbėjom eiliniais reikalais, o paskui persimetėm prie labai opios temos – 'naujos komandos' ir Sodybos reikalų. Ir sako, kad mirtų tie du labai žinomi veiklūs seni lietuviai! Tuoj pat susigriebė ir sako, kad negražu taip kalbėti, bet... Pritariau: labai negražu. Bet iš kur tas asmuo pilnas tokios neapykantos senimui? 'Europos lietuvio' neskaito.

Dabar prašome D. Britanijos lietuvių jaunimo sąjungos paskelbti savo narių – tų 20 jaunuolių vardus ir pavardes, iš kur jie ir kas jie. Jie pretenduoja į 2 milijonų vertės visuomeninį turtą, tai mes, senieji, norime žinoti apie juos. Lauksime ir reikalausime.

M. Barėnienė

Patiko Lietuvių namai

Atvykusi tarnybos reikalais į Londoną ir kelioms dienoms apsistojusi Lietuvių namų viešbutyje, *'Lietuvos kino'* atstovė A. Duobienė faksu atsiuntė savo padėką:

'Norėčiau padėkoti visiems lietuviams, sutiktiems Lietuvių namuose už šilumą, nuoširdumą ir namų jaukumą, kurį patyriau savo komandiruotės Londone metu. Šiandien Jūsų ketvirtadienis (*'EL'* siuntimo diena - red.), tad perduokite visiems mano nuoširdžiausią padėką ir sveikinimus. Kaip ir žadėjau, siunčiu Jums videokasetę su A. Puipos filmu *'Vilko dantų karoliai'* bei G. Lukšo publicistiniu filmu *'Vakar ir visados'*.

Parduokite Sodybą

Aš manau, kad dauguma sutinka su M. Barėnienės nuomone: Sodyba turi būti parduota ir už tuos pinigus įsteigta Lietuvoje mokykla. Aš duodu dvi priežastis, kodėl taip turėtų būti.

Pirma: Sodyba buvo pirkta senelių namams - neįvykdyta.

Antra: Vaikai neišauklėti lietuviais. Tai argi verta palikti jiems, kuriems lietuvybė nei šilta nei šalta?

Barėnienė aiškiai parašė, kad Sodyba nėra lietuvybės tvirtovė.

Įsteigę Lietuvoje mokyklą, pateisintume savo pasitraukimą ir padėtume atgyjančiai Lietuvai materialiai.

A. Giedraitienė

Žmonės į Sodybos sąskrydį - medžiai į lentpjūvę...

Praleidome puikų sekmadienį Sodyboje: diena buvo saulėta ir šilta, žmonės susirinko iš visų Anglijos kampelių. Skambėjo į Dainų šventę vykstančių dainininkų atliekamos dainos, posmai iš *'Dėdės Baltazaro'*, futbolininkai išbandė jėgas pievelėje prie ežero, vyko loterijos.

Ir sunku įsivaizduoti koks šokas mūsų laukė, kai pasukome prie baseino. Vietoj gražuolių sidabrinių eglių, kurias prieš keturiasdešimt metų su meile pasodino buvęs Sodybos vedėjas J. Lūža, styrojo tik kelmai. Nesuprantama, kaip pakilo dabartinių vedėjų ranka sunaikinti tokį grožį. O jei ir toliau taip be atodairos bus mojuojama kirviu, kas laukia Sodybos miško ir parko? Ar nebus šiuo atveju pranašingi poeto A. Baranausko žodžiai: *'...Viskas prapuolė tik ant lauko pliko kelios pušelės apykreivės liko...'*

Žydra Alkis

Kronika

Manchesteris

A. a. Alfonsas Žebelys

Š. m. gegužės 3 d. Hope ligoninėje, netekęs sąmonės, eidamas 79-uosius metus, nuo plaučių uždegimo mirė A. Žebelys.

Alfonsas gimė 1919 m. liepos 15 d. Zoliškių kaime, Žygaičių valsčiuje, Tauragės apskrityje, ūkininko šeimoje. Turėjo ūkį. Baigiantis karui, su šeima atsidūrė V. Vokietijoje. Gyveno Flensburgo lageriuose. 1947 m. atvyko į Angliją. Keletą metų dirbo žemės ūkyje. Atsikėlė į Eccles M/C ir dirbo su pertrauka inžinerijoje, vėliau vertėsi namų remonto darbais. Turėjo du sūnus ir dvi dukteris, kurių viena mirė. Anksčiau mirė brolis. Buvo ML klubo, parapijos narys, ramovėnas. Skaitė lietuvišką spaudą, rėmė lietuviškus reikalus. Buvo draugiško būdo, stengėsi visiems padėti. Liko nuliūdusi žmona, duktė, du sūnūs ir giminės.

Palaidotas Mostono kapinėse prie lietuvių Aušros Vartų paminklo, kur palaidoti brolis ir duktė. Pomirtines apeigas St. Mary's bažnyčioje ir kapinėse atliko kun. V. Kamaitis. Dalyvavo apie 30 žmonių, kurie sunešė vainikų ir gėlių. Velionio šeima laidotuvių dalyviams lietuvių klube parengė arbatėlę.

Ilsėkis, Alfonsai, ramybėje - Manchesterio ir apylinkės lietuviai.

Velionio žmoną ir šeimos narius bei gimines visi giliai užjaučiame ir kartu liūdime.

Velionio šeima yra dėkinga visiems, kurie išreiškė užuojautą, dalyvavo laidotuvėse ir padėjo laidotuvių reikaluose.

A. P-kis

Tėvo diena

Jaunieji Manchesterio lietuvių klubo nariai birželio 14 d., sekmadienį, nuo 13.00 val. iki 18.00 val. vakaro, Tėvo dienos proga, rengia bendrą pasižmonėjimą. Adresas: 121 Middleton Road, Hr. Crumpsall, Manchester M8 4JY. Tel. 0161 740 5039.

Programoje bus ištaigingos aprangos varžybos ir kai kas daugiau. Gros disko muzika. Visi bus pavaišinti barbecue. Renginys bus filmuojamas.

Kviečiame visus gausiai dalyvauti.

Rengėjai

Lietuva

Yorko kunigaikštis lankysis Lietuvoje

'Kauno diena' pranešė, kad birželio 2 ir 3 dienomis Lietuvoje viešės Yorko kunigaikštis, antrasis Didžiosios Britanijos karalienės ir Edinburgo kunigaikščio sūnus. Į Vilnių princas Andrew atskris iš Latvijos, prieš tai pabuvojęs dar ir Sankt Peterburge. Šis karališkosisos šeimos atstovo vizitas - neeilinis įvykis. Yorko kunigaikštis aplankys Antakalnio kapines, padės vainiką žuvusiems 1991 m. sausio 13-ąją, pabuvos Valstybės institucijų kalbų centre, Genocido aukų muziejuje, susitiks su Seimo pirmininku. Birželio 3-iąją po susitikimo su Lietuvos Prezidentu Valdu Adamkumi Yorko kunigaikštis apsilankys Kaune.

Europos Lietuvis - (The European Lithuanian) - A Fortnightly Lithuanian Newspaper
Published by Lithuanian Association in Great Britain Ltd and Lithuanian House Ltd
Redakcijos ir administracijos adresas:
Lithuanian House, 17 Freeland Road, London W5 3HR, Great Britain. Tel. 0181 896 0355; Fax. 0181 896 0939.
E-mail:elietuvis@lith.demon.co.uk
Prenumerata: D.Britanijoje £20; Europoje £30; visur kitur pridedamos papildomos pašto išlaidos. Čekį išrašyti: Lithuanian House Ltd.
Skelbimų kaina: £5 už vieną skilties colį arba iš anksto susitarus su administracija.
Redaguoja redakcinė kolegija. Redakcija rankraščius taiso ir trumpina savo nuožiūra. Nepanaudoti rankraščiai grąžinami tik susitarus. Atspausdinti straipsniai išreiškia autorių, ne redakcijos ar leidėjų nuomonę. Už įdėtą skelbimų turinį nei leidėjai nei redakcija nesiima atsakomybės.

Paskutinis prašymas

Iki šiol dar devyni skaitytojai neatsiskaitė už 1998 m. laikraščio prenumeratą, nežiūrint to, kad yra jau gavę kelis paraginimus. Daugiau neprašysime ir, negavę jokio atsakymo, nutrauksime siuntimą.

Jei kas dėl mažos pensijos ar kitos priežasties neišgali atsilyginti, prašome pranešti laikraščio administracijai.

Kronika

Londonas

Lietuviai kurčiųjų magikos festivalyje

Panevėžiečiai Vilius Glušokas ir Michailas Chovanskis gegužės 11-18 d.d. dalyvavo Pasaulio kurčiųjų magikos festivalyje Londone. Ta proga užsuko aplankyti naujuosius Lietuvių namus, kur jie maloniai praleido kelias valandas ir papasakojo apie kurčius ir neprigirdinčius Lietuvoje. Panevėžyje jie priklauso Kurčiųjų saviveiklos centrui ir ten rengia magikos bei kultūrines programas.

Lietuvių namuose apsistojo lietuviai TV filmuotojai

Lietuvių namuose laikinai apsigyveno VRS firmos vadovai J. Atkočiūnas ir A. Ručys. Firma užsiima reklaminių video filmų gamyba bei 'buities šposais' (candid camera). Lietuvių namuose jie parodė savo darbų ištraukas.

Škotija

Motinos diena

Glasgow lietuviai Motinos dieną paminėjo pamaldomis Mossend gegužės 3 ir 10 d. d. Šv. Mišias atnašavo kun. McAndrew. Po to vyko bendros vaišės, kurių metu kun. McAndrew išdalino motinoms po buteliuką Liurdo vandens.

Gegužės 10 d. įvyko ir Škotijos klubo metinis susirinkimas. Valdyba paliko ta pati sekantiems metams. Diskusijose aptarti klubo reikalai. Greitu laiku bus daromi įvairūs pastatų taisymai, o stogo remonto darbai pareikalaus daug lėšų. Klubo veikloje dalyvauja ir patarnavimus atlieka savanoriai, be jokio užmokesčio. Tai įgalina klubą gauti pelną metų gale.

Lietuvių namams Londone
reikalingi
Reziduojantys vedėjai
sugebantys prižiūrėti namus, aptarnauti viešbučio klientus, atlikti administraciją bei galintys susikalbėti lietuviškai ir angliškai
Atlyginimas pagal sutartį
Kreiptis: L.N. Direktorius
Lietuvių namai
17 Freeland Road, London W5 3HR
Telefonas: 0181 896 0355

Apgailėtina, kad iš klubo nyksta lietuvybė. Atrodo, jaunoji karta visiškai integravosi į čiabuvių kultūrą.

Mes džiaugiamės, kad £1000, paaukoti vaikų fondui, buvo panaudoti ypatingam tikslui. Vaikų ligoninė Telšiuose nukentėjo nuo gaisro, o mūsų aukos dėka buvo nupirkta būtina įranga: vaistų dozatorius ir vakuuminis gleivių atsiurbėjas.

Tikimės ir ateityje paremti vaikų fondą.

K. Blue

Pamaldos

Bradforde
Birželio 7 d., 12.30 val.

Derbyje - Bridge Gate
Kiekvieną 3-ią šeštadienį - 14.00 val.

Eccles
Birželio 14 d., 12.15 val.

Lietuvių sodyboje
Headley Park, Pickett's Hill, Bordon Hampshire GU35 8TE
Sekmadieniais 11.00 val.

Londone, šv. Kazimiero bažnyčioje
21 The Oval, E2 9DT (rytinėje miesto dalyje, prie Hackney Road).
Telefonas: 0171 739 8735.
Pamaldos sekmadieniais: 9.00 val. lotyniškai ir angliškai, 11.00 val. tik lietuviškai. Šiokiadieniais šv. Mišios 8.00 val. ryte.
Artimiausia požeminė stotis - Bethnal Green, Central Line.

Manchesteryje
Gegužės 31 d., 12.30 val.

Nottinghame - Židinyje
16 Hound Road, West Bridgford, Nottingham NG2 6AH. Telefonas: 0115 982 1892.
Pamaldos šiokiadieniais 8.00 val. ryte. Sekmadieniais - 11.15 val.

GUNNEL TRAVEL SERVICES LTD
Offer the following air-fares to Vilnius

Lithuanian Airlines	
from Heathrow	**£250.00**
(price reduction for pensioners, 6 months valid ticket with free return date change	
Austrian Airlines	**£255.00**
SAS	
from Manchester/Newcastle	**£315.00**
from Glasgow	**£315.00**

all above prices do not include Departure Tax or Travel Insurance (not compulsory)
For further information and bookings, please contact
Gunnel Travel Service Ltd
45 Woodthorpe Road, Hadleigh, Suffolk IP7 5JB
Tel. 01473 828855 Fax. 01473 828866